

"Eğer Malik-i Hakikîsine satılsa ve O'nun hesabına çalıştırsan, akıl öyle tılsımlı bir anahtar olur ki, şu kâinatta olan nihayetsiz rahmet hazinelerini ve hikmet definelerini açar." cümlesini izah eder misiniz?

Aklın bir anahtar olup rahmet hazinelerini ve hikmet definelerini açması şudur:

Sinekten tutun, galaksilere kadar her bir mahluk âdeta bir rahmet hazinesi ve hikmet definesi olup, bu hazine ve definelerde Cenab-ı Hakk'ın güzel isimleri saklanmıştır. İşte akıl, bu defineleri açmakta ve onda saklanmış olan esmâ-i hüsnâyı keşfetmektedir.

Dilerseniz bir hikmet definesini beraber açalım. Bu sayede aklın nasıl tılsımlı bir anahtar olduğu daha iyi anlaşılacaktır. Şimdi bir rahmet hazinesi ve bir hikmet definesi olan **yağmurlara** bakalım ve akıl anahtarı ile onda saklanmış olan ilahî isimleri keşfedelim:

1. Yağmurun varlığı yokluğuna tercih edilmiştir. Yani yağmur damlaları bir vakit önce yoktu, şimdi ise var. Bir şeyin varlığını yokluğuna tercih edebilmek ancak **irade** sıfatına sahip olabilmek ile mümkündür. **O hâlde yağmuru yapan zatın iradesi olmalıdır. İradesi olmayan, tek bir damlaya sahiplik iddiasında bulunamaz. İşte akıl, Cenab-ı Hakk'ın "Mürîd" sıfatını keşfetti.**

2. Yağmurun yapısında iki hidrojen ve bir oksijen vardır. İki hidrojen ve bir oksijeni bir araya getirerek yağmur tanelerini oluşturmak ise, ancak nihayetsiz bir ilmin sahibi olmak ile mümkündür. **O hâlde yağmuru yapan zatın ilmi de olmalıdır. İlmi olmayan, tek bir damlaya sahiplik iddiasında bulunamaz. İşte akıl, yağmurun yaratılışındaki hikmete bakarak Cenab-ı Hakk'ın "Âlim" sıfatını keşfetti.**

3. Yağmuru yapabilmek için ayrıca nihayetsiz bir **kudrete** sahip olmak lazımdır. Zira yakıcı ve yanıcı iki maddeyi birleştirip yangın yerine su icad etmek, ancak sonsuz bir kudret ile olabilir. **O hâlde yağmuru yapan zatın kudreti de olmalıdır. Kudreti ve kuvveti olmayanın tek bir damlaya sahip olması mümkün değildir. İşte akıl, Cenab-ı Hakk'ın "Kadir" sıfatını keşfetti.**

4. Yağmur tanelerini birbirine çarptırmadan yağdırabilmek ve yağmura saymakla bitmeyecek kadar çok menfaatler takabilmek için hikmet sahibi olmak gerekir. Hikmeti olmayanın tek bir damlayı icad edebilmesi ve yağmura bunca faydaları takabilmesi mümkün değildir. **O hâlde yağmuru yapan zatın hikmeti de olmalıdır. Hikmeti olmayanın tek bir damlayı icad etmesi mümkün değildir.**

İşte akıl, Cenab-ı Hakk'ın "Hakim" sıfatını keşfetti.

5. Yağmur yaratılırken tek başına ele alınmamış, bütün eşya ile alakaları gözetilmiştir. Mesela, o yağmuru insan ve hayvanlar içer, toprak onunla canlanır ve bitkiler ve ağaçlar onunla hayat bulur. Yani yağmur yaratılırken, tek başına planlanmamış ve bütün eşya ile alakaları düşünülerek, onlara fayda sağlayacak bir şekilde yaratılmıştır. Yani yağmuru yaratan zat hem insanı hem hayvanatı ve hem de bitkileri bilmelidir ki, onların vücutlarına faydalı bir şekilde yağmuru yaratabilsin. Bu ise bütün eşyayı ihata ile olur. Bütün eşyayı aynı anda ihata edemeyen ve onları göremeyen, yağmuru onlara faydalı kılamaz. **O hâlde yağmuru yapan zatın ihatası ve görmesi de olmalıdır. Muhit (ihata edici) ve basir (gören) olmayan, tek bir damlaya sahiplik iddiasında bulunamaz. İşte akıl, Cenab-ı Hakk'ın "Muhit" ve "Basir" sıfatlarını keşfetti.**

6. Yağmuru yeryüzü ahalisine göndermek sonsuz bir rahmetin eseridir. Yeryüzü ahalisine acımayan ve rahmeti olmayan yağmuru yaratması mümkün değildir. **O hâlde yağmuru yapan zatın rahmeti olmalıdır. Rahmeti olmayan, tek bir damlaya sahiplik iddiasında bulunamaz. İşte akıl, Cenab-ı Hakk'ın "Rahim" ismini keşfetti.**

7. Saydığımız sıfatlara sahip olabilmek için ise ilk önce hayat sahibi olmalıdır. Zira hayatı olmayanın ne iradesi, ne ilmi, ne kudreti ve ne de diğer sıfatları olamaz. **İşte akıl, Cenab-ı Hakk'ın "Hayy" sıfatını keşfetti.**

8. Yağmur taneleri şekil itibarıyla birbirine benzemektedir. O hâlde hepsi tek elden çıkmıştır. Zira başka bir el karışsaydı, şekillerinde farklılık olurdu. Madem farklılık yok, o hâlde ikinci bir el de yok. Tek bir damlayı kim yaratmış ise bütün yağmur damlalarını da o yaratmıştır. Demek yağmur damlalarının birbirine benzemesi, ancak onları yaratan zatın birliği ile izah edilebilir. **İşte akıl, yağmur damlalarının birbirine benzemesinde, Cenab-ı Hakk'ın "Vahid, Ehad, Ferd" sıfatlarını keşfetti.**

Daha bunlar gibi onlarca isim ve sıfat, bir rahmet hazinesi ve bir hikmet definesi olan yağmurda saklanmıştır. Akıl ise bu hazine ve definde gizlenmiş olan esmâ-i hüsnâyı keşfeder ve âdeta o yağmur damlasını bir kitap gibi okur.